

„Házad bárhol és akár több is lehet, de hazád csak egy van.”

Kedves ünnepeltek, tisztelt megjelentek! *

Márai Sándor a Röpirat című művében többek között a következőket írja: „Az igénytelenség az eltömegesedés korának egyik legveszedelmesebb műveltségromboló tünete. A tömeg, amely mohón és falánkan jól akar lakni ennivalóval, olcsó és gyors keresettel, technikai kényelemmel, műveltségpótló szórakozásokkal és ismeretekkel, igénytelen lesz erkölcsi és szellemi magatartásában. ... Meggyőződésünk, hogy éppen a mélykultúra igazi eszményeitől és értékeitől való elfordulás jelent szellemi, majd később, a civilizáció áttételein keresztül gyakorlati dekadenciát egy nemzet életében.”

Nem kétséges, hogy ez az igénytelen erkölcsi és szellemi magatartás mindenben jellemző a délvidéki magyarságra, ami miatt minden átkával sújt bennünket az általános társadalmi leépülés. Helyzetünket még súlyosbítja az a gazdasági nyomor, amelyet a kisebbségi sorsunknak csaknem kilencven éve alatt a mindenkori hatalom ránk erőszakolt. Pedig a magyar ember szorgalmával sohasem volt baj. Mégis a gazdasági gyarapodás lehetőségeiből állandóan kirekesztve, kirabolva, az ország harmadrangú polgáraként sohasem volt lehetősége, hogy a szorgalmához méltó anyagi jólétben részesüljön.

Mostanában mégsem ez az erkölcsi, kulturális és gazdasági nyomor, valamint az igénytelenségünk jelenti megmaradásunk legnagyobb veszélyét. Sokkal inkább az az identitás-zavar, amely megfosztja a délvidéki magyarságot minden biztos kapaszkodótól, azoktól a szellemi gyökerektől, amelyek a hatalom minden nacionalista beolvasztási kísérletével és elüldözési szándékával szemben erős védelmet nyújthatnak.

Az átélt kommunista diktatúra ugyanis az itteni magyarság lelkében olyan romboló identitászavart okozott, amely a hazához, a nemzethez és a környezethez való viszonyulását teljesen tévútra vitte. A környező sovíniszta-szocialista országokhoz viszonyított relatív jobblét és a világútlevél (amely a magyarság elüldözésének burkolt formája volt), gyorsan elfeledtette a Tito által elrendelt magyar holokausztot (min-

tegy 40 ezer magyar kivégzését), a vagyonelkobzásokot vagy a vallásüldözést.

A testvériség-egység kényszerideológiájának a szellemében (ami csak a magyarságra volt vonatkoztatható) folyt a magyar nyelvű oktatás, és diákjainkra a jogfosztók szeretetét erőltette, szolgálékúságra nevelt, gyorsan kiölte a fölnövő generációkból a magyarságtudatot, a magyar haza és nemzet ismeretét, tiszteletét és szeretetét - olyannyira, hogy idővel sokan büszkébbek voltak a jugoszlávságukra, mint a magyarságukra. Ezt még fokozta a Rákosi—Kádár-rezsimnek a határon túlra szakadt magyarsághoz való ellenséges viszonyulása, és az a nagyméretű csalódás, amit a Gyurcsány-kormány december 5-ei gyalázatos magatartása okozott.

Miután az ex-Jugoszlávia számtalan részre bomlott, az itteni magyarság nagy része talajt és gyökeret veszve identitászavarral küzd. De milyen nemzetudattal rendelkezhet az a magyar fiatalság, amelynek az egyetlen ifjúsági lapjában, a Képes Ifjúságban az egyik vezércikkíró a következőképpen elmélkedik: „Mi most valójában kik is vagyunk, és az irodalmunkat hogyan is nevezhetjük. Mert ugye nem lehet már jugoszláviai magyar, szerbia-montenegrói magyar vagy vajdasági magyar, esetleg ne adj' Isten délvidéki. De akkor úgy tekintenénk az irodalomra is, mint a magyarországi irodalom egy részére? Nem hinném. ... Meg jó-e nekünk az, ha mindenáron egy másik országhoz szeretnénk tartozni, aminek már nem vagyunk részei?” Nem tudom, hogy a cikk írója mennyire vallja magáénak Vörösmarty Szózatát: „Házádnak rendületlenül légy híve, ó magyar.” Ezek után ő melyik hazának a híve rendületlenül? Vagy ő melyik himnuszt vallja magáénak: a Bože pravdét vagy a Kölcseyét.

Mert egyszer már le kellene tisztázni magában, hogy a „vajdasági” magyar mit tekint hazájának: Magyarországot vagy azt a sok másikat, ami már eddig volt (Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Jugoszlávia, Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság, Kis Jugoszlávia, Szerbia és Montenegró, valamint Szerbia).

Lehet-e egy élet alatt állandóan hazát változtatni?

* (Az Aracs T. Sz. elnökének beszéde a díjkiosztó ünnepségen)

Mert igaz, hogy van az embernek, ha a sors úgy hozza, több befogadó hazája, amit megbecsülnie, törvényeit betartania mindenképp kötelessége. De egy igaz magyarnak csak egy hazája lehet, még akkor is, ha a határok százszor átviharzanak a fejünk felett. Egy székelykapu felirata szerint:

„Házad bárhol és akár több is lehet, de hazád csak egy van.”

Az illető újságírónak azt is tudnia kell(ene), hogy a kettős állampolgársági jogokhoz és előnyökhöz a kötelezettségek is hozzátartoznak. Hogy az állampolgárság felvételekor esküt kell tennie az illetőnek Isten és ember előtt, miszerint ezt a hazát, Magyarországot akár az élete árán is védeni, oltalmazni fogja, tetteivel a nemzet gyarapodását szolgálja, és esküjéhez mindig hű marad. Ennek tudatában vajon kéri-e a kettős állampolgárságot az a cikkíró, aki a Magyar Tanszék diplomájával nem képes eldönteni, hogy hova is tartozik.

Ezek után már az sem meglepő, ha a helyi rádióban elhangzott vitaműsorban a betelefonálók a következőképpen nyilatkoztak: „Én vajdasági magyar vagyok, és erre vagyok büszke, nem érdekelnek az anyaországi magyarok, mert jugóknak neveznek, beképzelték és megtagadtak bennünket. Nem is járok hozzájuk, mert ez a mi hazánk, Vajdaság, énnekem Vajdaság a szülőföldem, és törődünk mi csak magunkkal.”

Az ilyen véleményen lévőknek először is tudniuk kellene, hogy az anyaországi magyarság szavazóinak többsége nem tagadta meg a határon túli nemzettestvéreit. Másodszor, vajon létezik-e, létezhet-e olyan nemzet, hogy vajdasági magyar. Természetesen: nem. Hogy a délvidéki magyarságnak ilyen sajnálatos a nemzettudata, ez jelenti számunkra a legnagyobb veszélyt. Mert mi csak az összmagyarsággal összekapaszkodva leszünk képesek magyar-ként megmaradni.

Szerencsénkre vannak még őrzők, akik bátran szembeszállnak ezekkel a téveszmékkal, és mentik a lelkeket „démoni dühvel és örült örömmel — ahogy lehet, ahogy lehet”. Sokan vannak, de ma csak néhányukat van módunkban ünnepelni, némi megbecsülést nyújtva azért a sok munkálkodásukért, amit a megmaradásunkért kifejtettek. Köszönet érte, és amint a meghívónkban már jeleztük, tettüket megbecsüli a jelen, és nem felejtí a jövő sem.

Most pedig fogadalmunkhoz híven, emlékezzünk meg azokról a nemzettársainkról, akik a múltban életükkel fizettek magyarságukért és azért, amit miértünk tettek. Korábban már megemlékeztünk a zombori Deák Leó ügyvéd, a torontálvásárhelyi Gachal János püspök úr, a szabadkai Bogner József újságíró, or-

szágyúlési képviselő, a csúrogi ft. Dupp Bálint plébános, ft. dr. Takács Ferenc péterrévei plébános és Kristály István padéi tanító és közismert író életútjáról, ma pedig idézzük fel a bácskossuthfalvi Faragó Ferenc református lelkész emlékét, akit másik 12 ártatlan magyarral együtt 1944 decemberében a partizánok agyonverték.

Matuska Márton a következőképpen vall a mártírhálált halt lelkészről: „Bácskossuthfalván született 1905-ben, abban az esztendőben, amikor Kossuth Lajosnak szobrot állíttatott a falu népe, s amely alkalmából a falu elhagyva az addigi – Ómoravica – nevet, az 1848-as szabadságharc vezérének nevét vette föl. Iskoláit odahaza, a teológiát Pápán végezte, miután a szerémségi magyar református fészekbe, Maradékra került segédlelkésznek. Oda ment örnek, hogy a falu magyarsága (amely nem sokkal korábban azért cserélt hitet, hogy magyarul imádhassa az Istent) ne maradjon lelki gondozó nélkül. Mint lelkész első és utolsó állomáshelye a drávaszögi Hercegszöllős lett, ahol előbb a más nemzetiségűek védelme miatt kockáztatta karrierjét, majd nem sokkal később a sajátjaiért adta az életét. Az özvegye, Faragó Ferencné szül. Varga Vilma 1990-ben a következőket mondta el férje elveszejtéséről: >Az uramat [1944] december harmadikára virradó éjjel, tizenegy óra felé vitték el. Mi éppen csak hazajöttünk Karancsról, ahol a front miatt addig rejtőzködtünk. A lakásunk fel volt dűlva, mert katonaság lakott benne. Aznap este jöttek hozzánk partizánok, bort hoztak, és duhajkodtak. Nem sokkal azután, hogy elmentek, zörögtek az ajtón. A harangozó néni nyitott ajtót. Sokan voltak akkor nálunk, mert ott biztonságban érezték magukat az uram közelében. Két személy jött érte, egy civil ruhás (...) meg egy egyenruhás. Az előbbin világos prémgallér volt, meg fekete télikabát. Erről később megismerte a harangozó néni. (...) Volt egy helybeli partizán, egy Csuka nevezetű, a másik nevét nem tudom. Ez végignézte, hogy mi történt az összegyűjtött emberekkel, hogy azokat miként verték agyon, majd az épület kertjében elásták őket. A férjem sorsáról soha hivatalos értesítést nem kaptam.“

Történt ez annak ellenére, hogy például Faragó Ferenc 1942-ben személyesen közbenjárt a hercegszöllösi közjegyzőnél a rendőrfelügyelet alatt álló Stevan Lozanov ügyében. Emiatt és más, hasonló vállalása miatt a helybeli magyar szélsőségesek zaklatták, árulónak bélyegezték meg, s ezért Faragó lelkész, tiltakozásul, kilépett a hercegszöllösi Nemzeti Tanácsból.

Az áldozat özvegye azt is közölte, hogy a férje által védelmezett Stevan Lozanov abban az időben fontos pozíciót töltött be, ő volt a járási Népfelzabadi-

tó Bizottság elnöke. Ő is végignézte a magyarok begyűjtését és agyonverését.

Egyébként számos ilyen becstelen magatartást megtörtént a magyarirtás során.

Újra kihangsúlyozzuk, hogy a délvidéki magyar holokauszt minden ártatlan áldozatát emlékeze-

tünkben megtartjuk, és utódaink emlékezetébe is belevéssük.

Visszatérve az ünnep témájához, ismételten megköszönöm a díjazottak eddigi tevékenységét, azt kívánva, hogy még nagyon sokáig jó egészségben dolgozzanak a délvidéki magyarság szellemi és anyagi felemelkedésén. Köszönöm, hogy meghallgattak.

Az Aracs-díjasok az első sorban